

POSUDEK VEDOUCÍHO BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Historický ústav FF UHK

Akad. rok 2022/2023

Autor práce: Michal Peřina

Studovaný program a ročník:

B0114A120001 Historie se zaměřením na vzdělávání - maior, ročník 3

Název práce: Marie Maxmiliána Eva Terezie Hýzrllová z Chodů (1633–1690):
vrchnostenská role velké náboženské donátorky na košumberském panství

Vedoucí práce: PhDr. Ondřej Tikovský, Ph.D.

Oponent práce: prof. PhDr. Ondřej Felcman, CSc.

Bakalářská práce Michala Peřiny se vskutku barokně koncipovaným názvem je zaměřena na přiblížení působení hraběnky Marie Maxmiliány Hýzrllové z Chodů, zastávající roli vládnoucí vrchnosti na košumberském panství v Chrudimském kraji v letech po skončení třicetileté války. Stalo se tak v roce 1657, kdy se hraběnka stala po smrti své dcery jedinou dědičkou kdysi slavatovského majetku. Autor usiluje o celkově hlubší přiblížení činnosti a chování šlechtičny. K dosavadnímu obrazu vrchnosti, zapsané do povědomí paměti regionu jako nábožensky výrazně aktivní osobnosti, která se zasloužila o zbudování poutního místa a jezuitské rezidence na Chlumku poblíž Košumberka, připojuje rozbor jejího hospodářského a organizátorského působení včetně chování k poddaným a představuje ji také jako manželku, matku a ženu.

V anotaci zdůrazňuje autor jako oporu pro výzkum archivní prameny, přičemž dále píše, že „získané poznatky srovná s dosavadní literaturou věnovanou“ uvedené šlechtičně. Po přečtení práce mám však za to, že hlavní přínos práce není v rozboru pramenného materiálu, kterého je pomálu, ale především v podrobném rozkladu přínosu jednotlivých autorů k utváření obrazu o hraběnce a jejím působení. M. Peřina porovnává pohled jednotlivých autorů v pracích vzniklých již na počátku 20. století, zabývajících se hraběnkou v kontextu historie lokality a poutního chrámu na Chloumku (K. V. Adámek 1902, V. Oliva 1903, V. Jeníček 1912), přes publikaci z počátku válečných let věnované již přímo hraběnce Hýzrllové (opět V. Jeníček 1940) až po početnou soudobou literaturu zaměřenou na barokní šlechtu, náboženské poměry v pobělohorském období i dějiny Košumberku (Bůžek, Fridrich, Juřík, Kilán, Kovařík, Malíř, Mařa, Němeček, Ryantová, Skřivánek, Valenta a Voráček). Lze ocenit, že se bakalariant snaží vystihnout rozdíly v podání hraběnky, její osobnosti i působení, tak v zaměření jejich jednotlivých životních rolí, přičemž neopomene připomenout ani konfesionální rozdíly mezi autory (Adámek versus Oliva). Z prováděných dílčích analýz pak vyvozuje závěry, dávající ucelenější pohled na hraběncinu osobnost. Autor se – nepochybně po poradě s vedoucím práce – rozhodl zapojit do svého zkoumání z hlediska klasické heuristiky i poněkud netradičně vyhlížející objekty – umělecký román Jiřího Šotoly pojednávající o hraběnce a košumberských jezuitách (*Tovaryšstvo Ježíšovo*) a film stejného jména. Jejich začlenění do výzkumu odůvodňuje potřebou porovnat dobovou realitu s uměleckým ztvárněním jak hraběnky, tak její činnosti i celkového kontextu doby, v níž žila. Domnívá se, že i to je prostředek, který lze použít

pro hlubší objasnění celkového obrazu šlechtičny (nejen v rovině zbožného katolictví), přece jenom doposud rezonující hlavně jako osobnosti spjaté s niternou zbožností a okázale projevovaným mariánským kultem.

Práce je rozdělena s ohledem na vytčené cíle na šest kapitol, které postupně představují Marii Maxmiliánu Hýzrlovou z Chodů, rozenou Žďárskou ze Žďáru, jako šlechtičnu (s jejím rodovým původem a „zátěží“), jako manželku, v krátké kapitole i jako matku, po té jako hospodářku, posléze jako zbožnou církevní donátorku. Poslední kapitola nabízí pohled na hraběnkou jako literární a filmovou postavu. Tematický přístup je objektivně nejvhodnější, i když způsobil, že se autor občas musel vracet v čase k již zmíněným událostem a občas opakující se fakta ne zcela vhodně poskládal.

Práce je doplněna obsáhlým úvodem, v němž se autor poměrně podrobně vyslovuje k řadě aspektů jeho tématu a důkladně představuje i využitou literaturu. Je poměrně rozsáhlá, neměla však být opomenuta práce Ivany Čornejové o jezuitěch a také třisvazková genealogicky zaměřená práce J. Halady (*Lexikon české šlechty* 1992-1994, zejm. 1. svazek, kde najdeme hesla ke všem zmíněným rodům: Slavatům, Žďárským ze Žďáru, Hýzrlům z Chodů, Martinicům i Vratislavům z Mitrovic), která by umožnila korigovat chyby v rodové historii. Hýzrlové z Chodů se rozhodně nestali členy panského stavu v roce 1526, ale až v roce 1611. Za velmi pěkné považuji zpracování závěru, kde na téměř čtyřech stranách shrnul M. Peřina postupně získané poznatky. Oceňuji také kladení otázek i výzev k dalšímu výzkumu. Připojen je seznam pramenů a literatury, chybí v něm však záznam Petranovičova filmu, který je filmovou verzí Šotolova románu.

Autor se vyjadřuje přehledně a srozumitelně, ale někdy působí stylistika poněkud květnatě, vede k tomu i frekventovanější a ne vždy vhodné použití odborných termínů (fenomén, konglomerát), které mají zřejmě navodit dojem hlubší odbornosti. A o propouštění z poddanství nelze psát jako o povýšení do svobodného stavu (s. 56–57). Z hlediska jazykové úrovně lze vytknout hlavně zbytečné používání čárek ve větné interpunkci a sklon vyčleňovat ve větě její části, někdy i podstatné, do přístavků a vsuvek. V poznámkách je zbytečné uvádět plnou citaci u děl, na něž je opakovaně odkazováno.

Předloženou bakalářskou práci mohu přes všechny drobné výhrady považovat za zdařilý pokus o zvládnutí nesnadného tématu z historie barokních Čech. Její text požadavkům na závěrečnou práci v bakalářském studiu vyhovuje, a proto jej doporučuji k obhajobě. Hodnotím ji stupněm

V Praze 4. června 2023

prof. PhDr. Ondřej Felcman, CSc.